

ДОКУМЕНТУВАННЯ – ОСНОВА ОБЛІКУ ЗАГОТІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Документування – початкова стадія обліку, на якій відбувається фіксування господарської операції в первинному документі, її зміна та реєстрація. Невід’ємною умовою процесу ведення обліку є оформлення кожної господарської операції відповідним первинним документом. Документування є важливим елементом методу бухгалтерського обліку, оскільки служить для первинного спостереження за господарськими операціями, і є обов’язковою умовою для відображення їх в обліку [1].

Первинні документи – це письмові свідоцтва, що фіксують та підтверджують господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх проведення [2]. У широкому значенні під документом розуміють матеріальний носій, що його використовують у процесі спілкування, де за допомогою різних засобів і способів зафіксовано в доцільній для сприйняття формі інформацію. Бухгалтерський документ – письмове свідоцтво певної форми і змісту, яке містить відомості про господарську операцію і є доказом її здійснення [3].

Відповідно до Положення про документальне забезпечення записів бухгалтерського обліку первинні документи мають бути складені в момент здійснення господарських операцій або одразу після їх завершення. Вимоги, що висуваються до змісту та порядку реєстрації інформації в первинних документах, визначають вимоги до тих прийомів, якими реалізується функціональне призначення первинного обліку [4, с. 354]. Своєчасний і якісний облік забезпечується певним порядком організації складання й опрацювання документів, або документооборотом, під яким слід розуміти порядок і шляхи руху документів з моменту їх складання або надходження до моменту здачі в архів.

Документальне оформлення операцій пов’язаних з заготівельною діяльністю підприємств споживчої кооперації України регламентовано Порядком застосування форм первинної документації з обліку закупівель сільськогосподарської продукції та сировини (затверджено постановою правління Укоопспілки від 29.05.2000р. № 118 за погодженням з Держкомстатом України). Відповідно до цього Порядку операції із заготівель оформляються такими первинними документами: приймальна квитанція на закупівлю худоби, птиці та кролів (форма № ПК-1 УКС); приймальна квитанція на закупівлю худоби, птиці та кролів в особистих підсобних господарствах громадян (форма № ПК-2 УКС); приймальна квитанція на за-

купівлю молока та молочних продуктів (форма № ПК-3 УКС); приймальна квитанція на закупівлю сільськогосподарських продуктів, продуктів їх переробки та сировини у населення (форма № ПК-4 УКС); відомість на закупівлю сільськогосподарських продуктів їх переробки та сировини у населення (форма № ПК-5 УКС) [6, с. 378].

Закупівлю продукції та сировини у фізичних та юридичних осіб можна здійснювати на основі одноразових узгоджень або укладання договорів між заготівельним підприємством і здавачем [5, с. 68].

Приймальні квитанції та закупівельні відомості, якими оформляються заготівля сільськогосподарської продукції, продуктів переробки та сировини – є первинними документами для ведення обліку, основа розрахунку з клієнтами, а також використовуються для складання фінансової та статистичної звітності, для аналізу обсягів обороту з закупівлі окремих видів продукції та сировини, загального обсягу заготівельного обороту. Приймальні квитанції та відомості оформлені в установленому порядку, підтверджують закупівлю, що є основою для обліку заготовленої продукції в суб'єктів господарювання.

Облік заготівельної продукції, продуктів переробки і сировини ведеться на момент фактичного приймання заготівельним підприємством, що підтверджено первинними документи, які складаються в присутності здавальника та виписуються приймальниками [7, с. 4] на підставі даних супровідних документів і приймання продукції.

Проведені дослідження свідчать, що вказані вище первинні документи не враховують інформацію, яка б повністю задовольняла потреби управлінського персоналу, а тому вони потребують удосконалення. Також, є доцільним розробка нових первинних документів. Зокрема, слід розробити окремі приймальні квитанції на придбання вторинної сировини (макулатури, металобрухту тощо); на приймання худоби, закупівлю птиці і кролів. У документах слід детально розкрити їхні складові характеристики, такі як якість продукції, відсоток забруднення тощо. Необхідно об'єднати первинні документи за якими закупаються сільськогосподарську продукцію у юридичних (фермерських господарствах тощо) та фізичних осіб.

Закуплена продукція і сировина реалізовується на переробні підприємства, оптові та роздрібні торговельні підприємства, ресторани господарства тощо. Порядок документального оформлення відвантаження продукції своїм підприємствам або вказаним покупцям залежить від місця здавання продукції, виду транспорту за допомогою якого здійснюється транспортування продукції, а також від якісних характеристик продукції. При внутрішньому переміщенні первинними документами є накладна, видаткова накладна; при реалізації – рахунок-фактура, видаткова накладна, накладна, товарно-транспортна накладна та інші. Дослідження дають під-

ставу стверджувати, що документальне оформлення вибуття продукції потребує доопрацювання. Зокрема, при реалізації у переробні підприємства продукції недостатньою є інформація, яка міститься у первинних документах, оскільки в них не відображено якісних характеристик продукції. Тому, необхідно розробити видаткові документи на зразок приймальних квитанцій в яких чітко було б вказано інформацію, котра повністю характеризувала продукцію.

Отже, невід'ємною умовою процесу ведення бухгалтерського обліку є оформлення кожної господарської операції відповідним первинним документом. А чітко організована система роботи з первинними документами є гарантією оперативного управління діяльністю заготівельного підприємства та забезпечує своєчасний контроль облікової інформації.

Література:

1. Ільяшенко С. Бухгалтерський облік: нормативна база [навчальний посібник] / С. Ільяшенко – Х. : Фактор, 2001. – 252 с.
2. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.95 № 88: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку [підручник] / В. Г. Швець – Київ.: Знання–Прес. 2003 р. – 444 с.
4. Галько О. Організація первинного обліку в умовах автоматизованої обробки інформації / О. Галько // Економічний аналіз. Випуск 4. 2009 рік. С. 354 – 358.
5. Заєць О. В. Бухгалтерський облік у заготівельно-переробному комплексі споживчої кооперації: [підручник] / О. В. Заєць, Д. І. Козак, М. Д. Лебедева, В. А. Левченко – К.: Вища школа, 1993. – 302 с.
6. Озеран В.О. Бухгалтерський облік у споживчій кооперації [навчальний посібник] / В. О. Озеран, П. О. Куцик, А. М. Волошин – Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2008. – 660 с.
7. Порядок застосування форм первинної документації з обліку закупівель сільськогосподарської продукції та сировини: затверджена постановою правління Укоопспілки від 29. 05. 2000 р. № 118 за погодженням з Держкомстатом України // Збірник нормативних документів із заготівельної діяльності. Київ – 2001 р. с. 3 – 20.